

Til
Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Oslo, 25.09.2008

Høringssvar - Felles elektronisk tjenesteyting i offentlig sektor

IKT-Norge takker for anledningen til å komme med innspill til regjeringens arbeid med felles IKT-arkitektur, vi kommer her med kommentarer til det vi mener det mest sentrale elementet i denne omgangen - en overordnet styringseenhet.

IKT er det viktigste verktøyet for å skape fornying. IKT som næring og IKT som katalysator for andre næringer og offentlig sektor trenger fremdeles å løftes lenger opp på den politiske agendaen, og integreres i all øvrig politikkutforming. IKT må være en naturlig del av en helhetlig politikk for samfunnsutvikling der en politikk for gode offentlige IKT-tjenester blir felleseie. IKT-Norge har tidligere uttalt:

"Det må etableres en felles IT-arkitektur som kan sikre interoperabile løsninger og gjenbruksløsninger, som igjen vil gi fullstendige, lett tilgjengelige og pålitelige tjenester"

og er derfor meget fornøyd med arbeidet som nå pågår i regi av FAD. Resultatet av en helhetlig satsing vil være fornøyde brukere av offentlige tjenester, mer bruk av offentlige tjenester, større demokratisk deltagelse og økt effektivisering. Det er derfor et meget viktig tiltak som nå foreslås i form av et opprettelsen av et tverrdepartementalt styringsorgan. Det er mange faktorer, feks. eID, oppdateringer av relevante lover og forskrifter og en velfungerende referansekatalog, som er sentrale for at målene skal nås. I det påfølgende vil vi fokusere på denne delen av rapporten, og peke på hvorfor IKT-Norge mener at dette må være et både myndig og koordinerende organ for offentlige IKT satsninger.

Styrings og beslutningsmyndighet

Etter IKT-Norge syn er nøkkelen til suksess for felles IKT-arkitektur et overordnet beslutnings og gjennomføringsdyktig styringsorgan - et organ med myndighet over og på tvers av eksisterende departementsstrukturer innenfor eget kompetanseområde.

IKT-Norge støtter rapporten i at styringsenheten må "ha det overordnede policy- og strategimessige ansvar på vegne av de berørte departement". Dette gir at Styringsenheten må ha full myndighet innenfor sitt kompetanseområdet (som må være tydelig avklart) på tvers av forvaltningsnivåene og sektorene. I høringssvar om IKT-politikk fra 2006 uttalte IKT-Norge at *"Alle politiske saker som kan ha konsekvens for IKT-utviklingen skal innom koordinerende departement for IKT-saker"* dette er fremdeles høyst aktuelt og like gjeldende for et eget styringsorgan. Det er av avgjørende betydning for gjennomføringsevnen at Styringsenheten også kan stille krav ifm tildeling og bevilgninger. Uten gode styringsverktøy vil enheten være avhengig av velvillighet noe som vanskeliggjør styring. Det er allikevel avgjørende at man har god, åpen, og inkluderende dialog med berørte parter og ikke minst IKT-næringen.

Mye av tjenesteytingen skjer i de kommunale virksomhetene. Det er avgjørende at man finner gode samarbeidsformer i forhold til kommunene. Grenseflatene mellom kommunale tjenester og de sentrale løsningene må bygge på løsninger som er interoperable. IKT-infrastrukturen bør i størst mulig grad være bygget på standarder

som gjør det mulig å samspille på tvers av forvaltningsnivåene.

Rapporten identifiserer at det er behov for en betydelig reorganisering av bla. beslutnings og budsjettprosesser i det offentlige, og det vises bla. til den danske modellen hvor ansvaret er lagt til Finansministeriet, for å uløse gevinstene av en felles IKT-arkitektur. IKT-Norge vil understreke det ikke må tas lett på en prosess med å belsutte og implementere en ny organisering. Den nødvendige reorganiseringen av bla. beslutningsmyndighet vil berøre bla. statlige etater, fylkene, kommuner, kommunale etater, arbeidstagere og muligens også brukere. Skal en slik prosess lykkes er det helt sentralt med et grundig og innvolverende løp hvor beslutninger baseres på den kunnskap og de erfaringer de berørte aktørene, herunder også IKT-næringen, besitter. Videre ønsker vi å påpeke viktigheten av bred politisk forankring og at det blir tilført tilstrekkelige midler til å gjennomføre dette meget viktige arbeidet til det beste for innbyggerne, næringslivet og det offentlige Norge.

--- IKT-Norge mener at det må et beslutningsdyktig tverrdepartementalt styringsorgan med tilstrekkelig kontroll over investeringsbudsjettene, tilstøtende politiske saker og adgang til å instruere i relevante IKT-beslutninger dersom satsningen på IKT i en fornyet og effektiv offentlig sektor skal lykkes.

Standardiseringsråd

Det må stilles faglige krav til standarder som myndighetene beslutter, disse må benyttes, det må være et minimumskrav at systemene snakker sammen, og det bør innarbeides i ulike styringsdokumenter som klargjør hvilke plikter som hviler på forvaltningen i å ta i bruk disse. Det er allikevel avgjørende at IKT-næringen aktivt inkluderes i arbeidet med å utvikle og bredde ut bruken av standardene.

--- IKT-Norge mener valg av standarder må styres av behov – og tuftes på faglige, økonomiske og juridiske analyser - ikke av politikk.

Helhetlig perspektiv (360 graders nedslagsfelt)

Etter IKT-Norges vurdering er det helt sentralt at arkitekturprinsippene, og ikke minst styringsenheten, reelt fungerer i et 360 (helhetlig perspektiv) perspektiv, med tanke på deres påvirkning på andre politiske prosesser. Videre mener vi det er helt sentralt at dette også gjelder for hvordan prinsippene skal gjelde for alle offentlige etater, hvordan prinsippene bør lede til at offentlige etaters IKT-løsninger samhandler og står i relasjon til samfunnet forøvrig, herunder både næringsliv og innbyggere.

Det må klart kommuniseres at Styringsenheten og arkitekturprinsippene inkludere alle nivåer av offentlig forvaltning, fra kommunene til staten og spesielle offentlige foretak som feks. NSB. I tillegg bør man ha en strategi på hvordan styringsprinsippene påvirker næringslivet forøvrig.

--- IKT-Norge mener at et helhetlig (360 graders) perspektiv er helt sentral for at målene med felles IKT-arkitektur skal nås.

Flerårige investeringsbudsjetter

Rapporten beskriver flere modeller for hvordan budsjett kan settes opp for å sikre effektiv kontroll, styring og intensiver for å gjøre prosjekter i tråd med prinsippene. IKT-Norge har ikke noe sterkt syn på om noen av disse, eller andre modeller, vil være best

egnet. Imidlertid mener IKT-Norge meget sterkt at suksessfaktoren er helt avhengig av bla. følgende faktorer :

1. Det må være en klar sammenheng mellom tildeling av budsjett til prosjekter og styringseenheten som bla. gir styringsenheten sanksjonsmuligheter.
2. Det må være mulig å operere med flerårig prosjekt og/eller investeringsbudsjetter.
3. Myndighetene bør utrede hvordan OPS (offentlig privat samarbeid) kan benyttes i større IKT-prosjekter.
4. Sterkere styring må ikke gå på bekostning av innovasjon. Mye av innovasjonen innen IKT foregår i SMB markedet. Det er derfor viktig at man tar hensyn til den norske selskapsstrukturen med stort innslag av SMBer.

Et alternativ til flerårige investeringsbudsjetter kan være flerårige investeringsplaner ala. Nasjonal transportplan, imidlertid må det være mulig å lage og gjennomføre slike planer også i mindre etater eller sektorer.

--- IKT-Norge mener at det må på plass investeringsbudsjetter, sekundert planer, som spenner over flere år, og styrings og investeringsregimer som er tilpasset norsk næringslivsstruktur.

Incentiver

IKT-Norge mener det er sentralt at målene oppnås ved hjelp av og at styringsenheten jobber etter et tydelig prinsipp om at de relevante virksomhetene skal søke å innfri prinsippene i IKT-arkitekturen ved gode incentivordninger. IKT-Norge anser det som helt sentralt at det foreligger tydelige styringskriteriner og prinsipper som IKT utviklingen skal følge. Samtidig er det også viktig at det finnes tilstrekkelig incentiver og handlingsrom for virksomhetenes egen tjenesteutvikling, spesielt vil dette kunne være viktig for det betydelige antallet små og mellomstore etater og kommuner som også vil bli berørt, og skal følge prinsippene.

--- IKT-Norge mener at det er viktig å legge til rette for at de berørte etatene gis rom til å være pådrivere innenfor et hensiktsmessig handlingsrom i tillegg til at det er sterk styring med IKT-tjenestene i det offentlige.

Veiledningstjeneste til prosjekter (og løpende utvikling av IKT-tjenester)

IKT-Norge mener det er helt nødvendig med en veiledningsfunksjon med høykompetanse i forhold til både prinsippene og til enhver tid gjeldene målsetninger for bruk av IKT i det offentlige. Det er viktig med en tydelig veiledningsfunksjon mot offentlige etater slik at også mindre prosjekter og etater i stor grad vil kunne innfri kravene som stilles. I tillegg til å etablere en hensiktsmessig bemannet veiledningstjeneste ønsker vi å understreke viktigheten av at det etableres en høykvalitets løsning etter modell av det danske OIOs onlineveiledning (<http://ea.oio.dk>)

Det er også helt sentralt at veiledningstjenesten er bemannet også for å fungere som servicesenter for IKT næringen i forbindelse med besvarelser av anbud, og utvikling av både komponenter, komplette løsninger eller løsninger som skal benytte offentlige data som finnes i løsninger som driftes i tråd med prinsippene.

--- IKT-Norge mener at en høykvalitets veiledningsordning rettet mot både innkjøpere og leverandører er et helt sentral suksesskriterie.

Koordinering med andre offentlige ansvarsområder

Styringsenheten må ha et spesielt ansvar for å koordinere sin egen aktivitet med andre relevante ansvarsområder/etater som feks. NorCERT osv. for gjennom dette å sikre at det samlede kvaliteten på feks. arbeid med sikkerhet er på høyeste mulig nivå.

Eksempelvis vil det være sentralt med en koordinering mot fagstandarder, som f.eks. NOARK, for å sikre at fagstandarder utvikler seg i tråd med de overordnede prinsippene, noe som er helt sentralt for å utbytte av et overordnet styringsorgan. Videre er det helt sentralt for forutsigbarhet og ryddighet for leverandører uavhengig av om det er hyllevare eller skreddersøm som skal utvikles. I dette ligger det at det kan bli nødvendig å instruere offentlige enheter som normalt faller utenfor et IKT-arkitektur regime til å følge linjene som trekkes opp av styringsenheten for IKT-arkitektur.

--- IKT-Norge mener at styringsenhetens beslutningsmyndighet i noen tilfeller må strekke seg utover det som umiddelbart kan virke som de "naturlige" avgrensningene for en slik enhet.

Avslutningsvis ønsker IKT-Norge å understreke at vi anser etableringen av en felles IKT-arkitektur som et betydelig steg på rett vei fremover. Det vil alltid være elementer i de prinsippene som inngår i den aktuelle rapporten som kan debatteres, men etablering av ordningen som sådan, dersom styringsenheten tillegges tilstrekkelig makt, er et både riktig og nødvendig steg. I så fall blir det etablert et nødvednig forvaltningsregime som vil ha både nødvednig makt og spillerom til å bygge videre og gjøre relevante grep når det blir nødvendig.

IKT-Norge ønsker å følge den videre prosessen meget tett på og bidrar gjerne videre på veien mot en felles IKT-arkitektur. Vi ser frem til et godt samarbeid og vil gi honnør for det arbeidet som er satt i gang.

Med vennlig hilsen

IKT-Norge

Fredrik Syversen

Direktør for næringsutvikling

Torgeir Waterhouse

Prosjektleder